TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2019 m. lapkričio 7 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Geležinkelių transportas – Keleivių teisės ir pareigos – Reglamentas (EB) Nr. 1371/2007 –3 straipsnio 8 punktas – Vežimo sutartis – Sąvoka – Keleivis, kuris lipdamas į traukinį neturi bilieto – Nesąžiningos sąlygos sutartyse su vartotojais – Direktyva 93/13/EEB – 1 straipsnio 2 dalis ir 6 straipsnio 1 dalis – Geležinkelio įmonės bendrosios vežimo sąlygos – Įstatymų ar kitų teisės aktų privalomosios nuostatos – Netesybų sąlyga – Nacionalinio teismo įgaliojimai“

Sujungtose bylose C-349/18–C-351/18

dėl *vredegerecht te Antwerpen* (Antverpeno taikos teismas, Belgija) 2018 m. gegužės 25 d. sprendimais, kuriuos Teisingumo Teismas gavo 2018 m. gegužės 30 d., pagal SESV 267 straipsnį pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą byloje

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (NMBS)

prieš

Mbutuku Kanyeba (C-349/18),

Larissa Nijs (C-350/18),

Jean-Louis Anita Dedroog (C-351/18)

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas E. Regan, teisėjai I. Jarukaitis (pranešėjas), E. Juhász, M. Ilešič ir C. Lycourgos,

generalinis advokatas G. Pitruzzella,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– Belgijos vyriausybės, atstovaujamos C. Van Lul, C. Pochet ir J.-C. Halleux,

– Europos Komisijos, atstovaujamos N. Ruiz García ir P. Vanden Heede,

susipažinęs su 2019 m. birželio 11 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

* Proceso kalba: nyderlandų.

priima šį

Sprendimą

1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl 2007 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1371/2007 dėl geležinkelių keleivių teisių ir pareigų (OL L 315, 2007, p. 14 ir klaidų ištaisymas OL L 11, 2015, p. 73) 9 straipsnio 4 dalies ir 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos [d]irektyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288) 2 straipsnio a punkto, 3 ir 6 straipsnių išaiškinimo.

2 Šie prašymai buvo pateikti nagrinėjant *Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen* (NMBS) (Belgijos nacionalinė geležinkelių bendrovė (toliau – BNGB) ginčą su Mbutuku Kanyeba (byla C-349/18), Larissa Nijs (byla C-350/18) ir Jean-Louis Anita Dedroog (byla C-351/18) dėl papildomų mokesčių, kurių iš pastarųjų reikalaujama už tai, kad jie važiavo traukiniu be bilieto.

Sąjungos teisė

Direktyva 93/13

3 Direktyvos 93/13 tryliktoje konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„kadangi daroma prielaida, jog valstybių narių įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatose, kurios tiesiogiai ar netiesiogiai nustato su vartotojais sudaromų sutarčių sąlygas, nėra nesąžiningų sąlygų; kadangi dėl to, atrodo, kad nėra būtina kontroliuoti[,] kaip vykdomos tos sąlygos, kurios atspindi įstatymų ar kitų teisės aktų privalomąsias nuostatas ir tarptautinių konvencijų, prie kurių valstybės narės arba [Europos Sąjunga] yra prisijungusios, principus ar nuostatas; kadangi tuo požiūriu 1 straipsnio 2 dalyje pateikiama formuluotė „įstatymų ar kitų teisės aktų privalomosios nuostatos“ numato ir normas, kurios pagal įstatymą yra taikomos susitariančioms šalims, jei nebuvo susitarta kitaip.“

4 Šios direktyvos 1 straipsnyje nustatyta:

„1. Šia direktyva siekiama suderinti valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus, susijusius su nesąžiningomis sąlygomis pardavėjo ar tiekėjo su vartotoju sudaromose sutartyse.

2. Sutarčių sąlygoms, atspindinčioms įstatymų ar kitų teisės aktų privalomąsias nuostatas ir tarptautinių konvencijų, prie kurių yra prisijungusios valstybės narės ar [Sąjunga], nuostatas ar principus, ypač transporto srityje, šios direktyvos nuostatos nėra taikomos.“

5 Minėtos direktyvos 2 straipsnio a punkte pažymima:

„Šioje direktyvoje:

a) „nesąžiningos sąlygos“ – tai 3 straipsnyje apibrėžtos sutarčių sąlygos.“

6 Tos pačios direktyvos 3 straipsnyje numatyta:

„1. Ta sutarties sąlyga, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, yra laikoma nesąžininga, jeigu pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą dėl jos atsiranda ryškus neatitikimas tarp iš sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų vartotojo nenaudai.

2. Visada yra laikoma, kad dėl sąlygos nebuvo atskirai derėtasi, jeigu ji buvo parengta iš anksto ir vartotojas dėl to negalėjo padaryti įtakos sąlygos esmei, ypač iš anksto suformuluotos tipinės sutarties atveju.

<…>

3. Priede pateikiamas orientacinis ir neišsamus sąlygų, kurias galima laikyti nesąžiningomis, sąrašas.“

7 Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Valstybės narės nustato, kad nesąžiningos sąlygos naudojamos sutartyje, kurią pardavėjas ar tiekėjas sudaro su vartotoju taip, kaip numatyta jų nacionalinės teisės aktuose, nebūtų privalomos vartotojui, ir kad sutartis ir toliau būtų šalims privaloma tomis sąlygomis, jei ji gali išlikti be nesąžiningų nuostatų.“

8 Šios direktyvos 7 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Valstybės narės užtikrina, kad vartotojų ir konkurentų naudai egzistuotų pakankamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią nuolatiniam nesąžiningų sąlygų naudojimui sutartyse, pardavėjų ar tiekėjų sudaromose su vartotojais.“

Reglamentas Nr. 1371/2007

9 Reglamento Nr. 1371/2007 1–3 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(1) Atsižvelgiant į bendrą transporto politiką, svarbu užtikrinti geležinkelių keleivių teises ir pagerinti keleivių vežimo geležinkeliais paslaugų kokybę ir veiksmingumą, kad geležinkelių eismas išaugtų kitų transporto rūšių atžvilgiu.

(2) Komisijos komunikatu „2002–2006 m. vartotojų politikos strategija“ [OL C 137, 2002, p. 2] siekiama sukurti aukštą vartotojų apsaugos lygį transporto srityje pagal Sutarties 153 straipsnio 2 dalį.

(3) Kadangi geležinkelių keleivis yra silpnesnė vežimo sutarties šalis, todėl turėtų būti užtikrintos keleivių teisės.“

10 Šio reglamento 1 straipsnio a punkte numatyta:

„Šiuo reglamentu nustatomos taisyklės dėl:

a) informacijos, kurią turi suteikti geležinkelio įmonės, vežimo sutarčių sudarymo, bilietų išdavimo ir Kompiuterizuotos geležinkelių transporto informacijos ir rezervavimo sistemos įgyvendinimo.“

11 Minėto reglamento 3 straipsnyje pateiktos tokios sąvokų apibrėžtys:

„Šiame reglamente taikomi tokie sąvokų apibrėžimai:

<…>

2. vežėjas – sutartinė geležinkelio įmonė, su kuria keleivis sudarė vežimo sutartį, arba kelios paeiliui vežančios geležinkelio įmonės, kurios atsako šios sutarties pagrindu;

<…>

8. vežimo sutartis – tai vežimo už atlyginimą ar nemokamai sutartis, kurią sudarė geležinkelio įmonė ar bilietų pardavėjas ir keleivis tam, kad būtų teikiamos viena ar daugiau transporto paslaugų;

<…>

10. tęstinės kelionės bilietas – bilietas ar bilietai, kurie atspindi vežimo sutartį, sudarytą dėl kelių paeiliui teikiamų geležinkelio paslaugų, kurias teikia viena ar kelios geležinkelio įmonės;

<…>

16. [b]endrosios vežimo sąlygos – vežėjo sąlygos, kurias sudaro bendrosios sąlygos ar kiekvienoje valstybėje narėje teisėtai galiojantys tarifai ir kurios, sudarius vežimo sutartį, tampa jos sudėtine dalimi;

<…>“

12 Reglamento Nr. 1371/2007 II skyrius „Vežimo sutartis, informacija ir bilietai“ apima 4–10 straipsnius. Šio reglamento 4 straipsnyje „Vežimo sutartis“ numatyta:

„Laikantis šio skyriaus nuostatų, vežimo sutarties sudarymą ir jos vykdymą bei informacijos teikimą ir bilietų pardavimą reglamentuoja I priedo II ir III antraštinių dalių nuostatos.“

13 Šio reglamento 9 straipsnio, susijusio su galimybe įsigyti bilietus, tęstinės kelionės bilietus ir juos rezervuoti, 2–4 dalyse nurodyta:

„2. Nepažeisdama 4 dalies geležinkelio įmonė platina bilietus keleiviams naudodamasi bent vienu iš šių pardavimo punktų:

a) bilietų kasose ar iš pardavimo automatų;

b) telefonu, internetu arba kitokios plačiai naudojamos informacinės technologijos pagalba;

c) traukiniuose.

3. Nepažeisdamos 4 ir 5 dalių nuostatų, geležinkelio įmonės platina bilietus paslaugoms, suteikiamoms pagal viešųjų paslaugų sutartis bent viename iš šių pardavimo punktų:

a) bilietų kasose ar iš pardavimo automatų;

b) traukiniuose.

4. Geležinkelio įmonės siūlo galimybę įsigyti pageidaujamos paslaugos bilietus traukinyje, išskyrus atvejus, kai ši galimybė neleidžiama ar ribojama dėl saugumo ar kovos su sukčiavimu politikos, ar taikant privalomą traukinių bilietų rezervavimą, ar dėl pagrįstų komercinių priežasčių.“

14 Reglamento Nr. 1371/2007 I priedą „Ištrauka iš Vienodųjų tarptautinio keleivių ir bagažo vežimo geležinkeliais sutarties taisyklių (CIV)“ sudaro 1980 m. gegužės 9 d. Tarptautinio vežimo geležinkeliais sutarties (COTIF), pakeistos Tarptautinio vežimo geležinkeliais sutarties pakeitimo 1999 m. birželio 3 d. protokolu (toliau – COTIF), A priedo II–VII antraštinės dalys. Šiame I priede pateikta A priedo II antraštinė dalis „Vežimo sutarties sudarymas ir vykdymas“, kurią sudaro to priedo 6–11 straipsniai.

15 COTIF A priedo 6 straipsnyje „Vežimo sutartis“ numatyta:

„1. Pagal vežimo sutartį vežėjas įsipareigoja vežti keleivį ir, prireikus, bagažą bei transporto priemones į paskirties vietą bei pristatyti bagažą ir transporto priemones į paskirties vietą.

2. Vežimo sutartis turi būti patvirtinta vienu ar daugiau keleiviui išduotų bilietų. Tačiau pagal 9 straipsnį tai, kad bilieto nėra, jis neatitinka reikalavimų arba buvo pamestas, neturi įtakos sutarties buvimui ar galiojimui; sutartis ir toliau taikoma atsižvelgiant į šias Vienodąsias taisykles.

3. Bilietas yra *prima facie* įrodymas, kad vežimo sutartis buvo sudaryta, bei sutarties turinio *prima facie* įrodymas.“

16 Šio A priedo 7 straipsnio „Bilietas“ 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Bendrosiose vežimo sąlygose nustatoma bilietų forma ir turinys, taip pat kalba ir ženklai, kurie turi būti naudojami juos spausdinant ir išrašant.

2. Į bilietą turi būti įrašoma ši informacija, ja neapsiribojant:

<…>

c) kitos nuorodos, būtinos siekiant įrodyti vežimo sutarties turinį ir tai, kad ji buvo sudaryta, bei leidžian[čios] keleiviui pasinaudoti savo teisėmis pagal šią sutartį.“

17 Minėto A priedo 8 straipsnio 1 dalyje pažymima, kad „[j]ei keleivis ir vežėjas nesusitarė kitaip, vežimo mokestis mokamas iš anksto“.

18 To paties A priedo 9 straipsnis pavadintas „Teisė būti vežamam. Atsisakymas vežti“. Jo 1 dalyje nustatyta:

„Keleivis nuo kelionės pradžios turi turėti galiojantį bilietą ir jį pateikti bilietų tikrinimo metu. Bendrosiose vežimo sąlygose galima numatyti:

a) kad keleivis, kuris nepateikė galiojančio bilieto, turi sumokėti ne tik vežimo mokestį, bet ir priemoką;

b) kad keleiviui, kuris atsisako mokėti vežimo mokestį arba priemoką to reikalaujant, galima būtų uždrausti tęsti kelionę;

c) ar priemoka gali būti grąžinama ir kokiomis sąlygomis.“

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

19 2015 m. buvo keturis kartus nustatyta, kad M. Kanyeba keliavo be kelionės bilieto (byla C-349/18), taip pažeisdamas tuo metu galiojusių BNGB vežimo sąlygų 156–160 straipsnius. 2013 ir 2015 m. buvo nustatyti penki panašūs pažeidimai, kuriuos padarė L. Nijs (byla C-350/18). Be to, 2014 ir 2015 m. buvo nustatyta vienuolika panašių pažeidimų, kuriuos padarė J-L. A. Dedroog (byla C-351/18).

20 BNGB kiekvienam iš šių asmenų suteikė galimybę ištaisyti padėtį – nedelsiant sumokėti kelionės kainą, padidintą vadinamąja „traukinio tarifo“ priemoka, arba per keturiolika dienų nuo pažeidimo konstatavimo sumokėti fiksuotą 75 EUR sumą, arba, kiek tai susiję su iki 2015 m. padarytais

pažeidimais, 60 EUR padidintą vežimo kainą. Pasibaigus šiam keturiolikos dienų terminui atsakovai pagrindinėse bylose dar turėjo galimybę sumokėti fiksuotą 225 EUR sumą, o už pažeidimus, padarytus iki 2015 m. – 200 EUR padidintą vežimo kainą.

21 Kadangi nė vienas iš atsakovų pagrindinėse bylose nepasinaudojo šiomis galimybėmis, BNGB pašaukė juos į prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą *vredegerecht te Antwerpen* (Antverpeno taikos teismas, Belgija), siekdama, kad bylose C-349/18–C-351/18 iš jų būtų priteista jos naudai atitinkamai 880,20 EUR, 1 103,90 EUR ir 2 394 EUR, taip pat bylinėjimosi išlaidos. Atitinkamuose prašymuose BNGB tvirtina, kad jos teisiniai santykiai su kiekvienu iš atsakovų pagrindinėse bylose yra ne sutartinio, o norminio pobūdžio, nes atsakovai neįsigijo bilieto. Šalys neatvyko į prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą.

22 Šis teismas mano, kad, vadovaujantis Teisingumo Teismo jurisprudencija, jis privalo savo iniciatyva išnagrinėti su nesąžiningomis sąlygomis susijusių nuostatų taikymą, kai paslauga teikiama vartotojui. Jis pažymi, kad jo nagrinėjamose bylose ginčas kilo tarp, pirma, „vartotojų“, kaip jie suprantami pagal nesąžiningų sąlygų teoriją, nes, jo nuomone, ši sąvoka apima „bet kurį fizinį asmenį, veikiantį siekiant tikslų, nesusijusių su jo prekybine veikla, verslu, amatu arba profesija“, ir, antra, „įmonės“, kaip ji suprantama pagal tą pačią teoriją, ir daro šiuo klausimu nuorodą į *Hof van Cassatie* (Kasacinis teismas, Belgija) sprendimą. Jis teigia, kad turi išnagrinėti tos teorijos taikymą, bet jam kyla klausimų dėl BNGB ir atsakovų pagrindinėse bylose teisinio santykio pobūdžio ir atitinkamai dėl to, ar buvo sudaryta vežimo sutartis.

23 Šiuo klausimu jis pažymi, kad BNGB bendrųjų vežimo sąlygų, kuriose nustatytos šios bendrovės ir keleivių teisės ir pareigos, teisinis pagrindas nėra aiškus. Vadovaujantis vienu požiūriu, tai yra tik sutartinio pobūdžio sąlygos. Vadovaujantis kitu požiūriu, tai yra norminiai aktai, kaip tai suprantama pagal administracinę teisę. Belgijos teisėje taip pat nesutariama dėl BNGB ir keleivio teisinių santykių pobūdžio. Vadovaujantis vienu požiūriu, šie santykiai visada yra sutartiniai, net kai keleivis neturi galiojančio bilieto. Vien tai, kad yra patekta į zoną, kurioje privaloma turėti bilietą, reiškia, kad sudaryta vežimo sutartis, kuri tokiu atveju yra paprasčiausia tipinė sutartis. Vadovaujantis kitu požiūriu, keleiviui įsigijus bilietą santykiai yra sutartiniai, o nesant tokio bilieto – norminio pobūdžio. Iš tiesų tokiu atveju valios nebūtų suderintos, nes keleivis neketina mokėti už vežimą, o vežėjas neketina vežti be atlygio. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad ši diskusija Belgijos teisėje atrodo nebeaktuali, nes *Grondwettelijk Hof* (Konstitucinis Teismas, Belgija) ir *Hof van Cassatie* (Kasacinis teismas) yra nusprendę, kad nesąžiningų sąlygų teorija taikoma ir norminio pobūdžio teisiniams santykiams.

24 Vis dėlto prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pagal nesąžiningų sąlygų teoriją daroma prielaida, jog sutartis sudaryta, ir mano, kad sąvoka „sutartis“ yra Sąjungos teisės sąvoka. Šiuo klausimu jis daro nuorodą į Reglamento Nr. 1371/2007 9 straipsnio 4 dalį ir teiraujasi dėl vežimo sutarties sudarymo momento, konkrečiau – dėl to, ar tai yra patekimo į zoną, kur iš principo reikia turėti bilietą, momentas, o gal bilieto įsigijimo momentas.

25 Jis taip pat mano, kad vežimo sutarties sudarymo momentas turi būti siejamas su Direktyvos 93/13 2 straipsnio a punktu ir 3 straipsniu. Jo nagrinėjamose bylose BNGB bendrosios vežimo sąlygos, nesvarbu, ar sutartinio, ar norminio pobūdžio, turi būti laikomos sąlygomis, dėl kurių nebuvo atskirai derėtasi, kaip tai suprantama pagal pastarąją nuostatą.

26 Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, jis teiraujasi dėl to, ar sutartiniai teisiniai santykiai tarp vežėjo ir keleivio susiklosto visais atvejais, net jei šis keleivis naudojasi vežėjo paslaugomis neįsigijęs bilieto. Jei taip nėra, teismas siekia išsiaiškinti, ar nesąžiningų sąlygų teorija taikoma keleiviui, kuris naudojasi viešuoju transportu, neįsigijęs bilieto.

27 Jeigu Teisingumo Teismas manytų, kad BNGB bendrosios vežimo sąlygos turi būti nagrinėjamos atsižvelgiant į nesąžiningų sąlygų teoriją, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, jog pagal Belgijos teisę dėl nesąžiningos sąlygos sankcija tampa niekinė ir kad, remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija, pagal Sąjungos teisę nacionaliniam teismui, kuris konstatuoja, kad nesąžininga sąlyga pardavėjo ar tiekėjo su vartotoju sudarytoje sutartyje yra niekinė, iš esmės draudžiama peržiūrėti tokios sąlygos turinį ir papildyti šią sutartį. Vis dėlto Belgijos doktrinoje šis bendrųjų teisės nuostatų papildomojo poveikio draudimas buvo kritikuojamas kaip nepakankamai konkretus. Taigi šis teismas siekia išsiaiškinti, ar gali būti tokių aplinkybių, kuriomis pardavėjas arba tiekėjas yra suinteresuotas išsaugoti sąlygą, o vartotojas yra suinteresuotas, kad teismas pakeistų jos apimtį, ir jei gali, ar šios aplinkybės gali būti apibrėžtos abstrakčiai.

28 Šiomis aplinkybėmis *vredegerecht te Antwerpen* (Antverpeno taikos teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus, vienodai suformuluotus visose sujungtose bylose:

„1. Ar [Reglamento Nr. 1371/2007] 9 straipsnio 4 dalis, siejama su Direktyvos 93/13 2 straipsnio a punktu ir 3 straipsniu, turi būti aiškinama taip, kad sutartiniai santykiai tarp vežėjo ir keleivio susiklosto visais atvejais, net jei pastarasis naudojasi vežėjo paslaugomis neįsigijęs bilieto?

2. Jei į šį klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar doktrinoje dėl nesąžiningų sąlygų numatyta apsauga taikoma ir keleiviui, kuris naudojasi viešuoju transportu neįsigijęs bilieto ir kuris dėl tokio elgesio privalo sumokėti ne tik kelionės kainą, bet ir papildomą mokestį, kaip numatyta vežėjo bendrosiose sąlygose, kurios dėl savo norminio pobūdžio arba dėl oficialaus paskelbimo valstybiniame leidinyje yra visuotinai privalomos?

3. Ar pagal Direktyvos 93/13 6 straipsnį, kuriame nurodyta: „[v]alstybės narės nustato, kad nesąžiningos sąlygos, naudojamos sutartyje, kurią pardavėjas ar tiekėjas sudaro su vartotoju taip, kaip numatyta jų nacionalinės teisės aktuose, nebūtų privalomos vartotojui, ir kad sutartis ir toliau būtų šalims privaloma tomis sąlygomis, jei ji gali išlikti be nesąžiningų nuostatų“, teismui visais atvejais draudžiama sušvelninti nesąžininga laikomą sąlygą arba vietoj jos taikyti bendrąsias teisės nuostatas?

4. Jei į šį klausimą būtų atsakyta neigiamai, kokiomis aplinkybėmis nacionalinis teismas gali sušvelninti nesąžininga laikomą sąlygą arba vietoj jos taikyti bendrąsias teisės nuostatas?

5. Jei į šiuos klausimus negalima atsakyti *in abstracto*, kyla klausimas, ar tuo atveju, kai nacionalinė geležinkelių bendrovė iš keleivio, pagauto važiuojant be bilieto, reikalauja ne tik bilieto kainos, bet ir taiko jam civilinio pobūdžio sankciją – papildomą mokestį – ir teismas nusprendžia, kad ginčijamas papildomas mokestis yra nesąžiningas, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 93/13 2 straipsnio a punktą, siejamą su jos 3 straipsniu, pagal Direktyvos 93/13 6 straipsnį teismui draudžiama pripažinti sąlygą negaliojančia ir nacionalinės geležinkelių bendrovės patirtos žalos atlyginimo klausimu taikyti bendrąsias atsakomybę reglamentuojančias teisės nuostatas?“

Procesas Teisingumo Teisme

29 2018 m. liepos 11 d. Teisingumo Teismo pirmininko sprendimu bylos C-349/18 ir C-351/18 buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma žodinė proceso dalis ir priimtas sprendimas.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

30 Pirmiausia reikia pažymėti, viena vertus, kad pirmuoju klausimu prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia, kad Reglamento Nr. 1371/2007 9 straipsnio 4 dalis jam būtų išaiškinta atsižvelgiant į Direktyvą 93/13. Tačiau šiame reglamente nėra jokios nuorodos į Direktyvą 93/13. Be to, palyginus jų atitinkamus 1 straipsnius matyti, kad reglamento ir direktyvos tikslai skiriasi. Todėl Direktyvos 93/13 nuostatos neturi reikšmės aiškinant Reglamentą Nr. 1371/2007 (pagal analogiją žr. 2004 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Meiland Azewijn*, C-292/02, EU:C:2004:499, 40 punktą; 2011 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Møller*, C-585/10, EU:C:2011:847, 37 ir 38 punktus ir 2014 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Komisija / Vokietija*, C-525/12, EU:C:2014:2202, 40 punktą).

31 Kita vertus, nors pirmuoju klausimu prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kelia klausimą dėl Reglamento Nr. 1371/2007 9 straipsnio 4 dalies aiškinimo, reikia pažymėti, kad ta nuostata yra susijusi su galimybe, kurią geležinkelio įmonės iš esmės turi suteikti, t. y. traukinyje įsigyti bilietus atitinkamai paslaugai gauti. Vis dėlto iš sprendimų dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagrindinėse bylose nagrinėjama ne tiek ši galimybė, kiek tai, ar be bilieto traukiniu važiuojantis keleivis turi būti laikomas sudariusiu sutartį su geležinkelio įmone, kaip tai suprantama pagal šį reglamentą, dėl to, kad įlipo į traukinį. Taigi siekiant išspręsti pagrindines bylas turi būti aiškinama ne pati 9 straipsnio 4 dalis.

32 Vis dėlto iš suformuotos Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad pagal nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo bendradarbiavimo procedūrą, įtvirtintą SESV 267 straipsnyje, pastarasis nacionaliniam teismui turi pateikti naudingą atsakymą, kuris leistų išspręsti jo nagrinėjamą bylą. Į tai atsižvelgdamas Teisingumo Teismas prireikus turi performuluoti jam pateiktus klausimus. Tai, kad nacionalinis teismas formaliai pateikė prejudicinį klausimą, nurodydamas tam tikras Sąjungos teisės nuostatas, netrukdo Teisingumo Teismui pateikti šiam teismui visų aiškinimo aspektų, kurie gali būti naudingi sprendimui to teismo nagrinėjamoje byloje priimti, neatsižvelgiant į tai, ar jis juos nurodė savo pateiktuose klausimuose. Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas turi iš visos nacionalinio teismo pateiktos informacijos, visų pirma iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvuojamosios dalies, atrinkti Sąjungos teisės klausimus, aiškintinus atsižvelgiant į bylos dalyką (2017 m. birželio 27 d. Sprendimo *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania*, C-74/16, EU:C:2017:496, 36 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

33 Atsižvelgiant į šiuos samprotavimus ir prašymų priimti prejudicinį sprendimą motyvus reikia laikyti, kad pirmuoju klausimu prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1371/2007 3 straipsnio 8 punktas turi būti aiškinamas taip, kad situacija, kai keleivis įlipa į traukinį, norėdamas keliauti be bilieto, patenka į sąvoką „vežimo sutartis“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą.

34 Reglamento Nr. 1371/2007 3 straipsnio 8 punkte nurodyta, kad reglamente pateikiama tokia sąvokos „vežimo sutartis“ apibrėžtis: „vežimo už atlyginimą ar nemokamai sutartis, kurią sudarė geležinkelio įmonė ar bilietų pardavėjas ir keleivis tam, kad būtų teikiamos viena ar daugiau transporto paslaugų“.

35 Primintina, kad aiškinant Sąjungos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos formuluotę, bet ir į kontekstą bei teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus (2005 m. birželio 7 d. Sprendimo *VEMW ir kt.*, C-17/03, EU:C:2005:362, 41 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija; taip pat 2012 m. lapkričio 22 d. Sprendimo *Westbahn Management*, C-136/11, EU:C:2012:740, 33 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

36 Dėl Reglamento Nr. 1371/2007 3 straipsnio 8 punkto formuluotės reikia pažymėti, kad, viena vertus, sąvoka „sutartis“ paprastai yra suderintos šalių valios išraiška, dėl kurios kyla teisinių pasekmių. Kita vertus, atsižvelgiant į šios nuostatos formuluotę, šio reglamento reglamentuojamoje srityje ta pasekmė iš esmės pasireiškia geležinkelio įmonės pareiga teikti keleiviui vieną ar daugiau transporto paslaugų ir keleivio pareiga sumokėti kainą, nebent transporto paslauga teikiama nemokamai.

37 Taigi iš ankstesniame punkte padarytų išvadų matyti, kad, viena vertus, geležinkelio įmonė, leisdama laisvai patekti į traukinį, ir, kita vertus, keleivis, įlipdamas į šį traukinį, kai nori keliauti, išreiškia savo suderintą valią pradėti sutartinius santykius, todėl iš esmės yra įvykdytos sąlygos, būtinos tam, kad vežimo sutartis būtų laikoma sudaryta. Vis dėlto iš Reglamento Nr. 1371/2007 3 straipsnio 8 punkto formuluotės neaišku, ar tai, kad keleivis turi bilietą, yra tas veiksnys, kuris leidžia manyti, jog sudaryta „vežimo sutartis“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

38 Dėl Reglamento Nr. 1371/2007 3 straipsnio 8 punkto konteksto pažymėtina, pirma, kad sąvoka „vežimo sutartis“ vartojama daugelyje kitų šio reglamento nuostatų.

39 Pavyzdžiui, minėto reglamento 3 straipsnio 10 punkte sąvoka „tęstinės kelionės bilietas“ apibrėžiama kaip „bilietas ar bilietai, kurie atspindi vežimo sutartį, sudarytą dėl kelių paeiliui teikiamų geležinkelio paslaugų, kurias teikia viena ar kelios geležinkelio įmonės“.

40 To paties reglamento 4 straipsnyje, kuris konkrečiai skirtas „vežimo sutarčiai“, numatyta, kad, „[l]aikantis [Reglamento Nr. 1371/2007 II skyriaus] nuostatų, vežimo sutarties sudarymą ir jos vykdymą bei informacijos teikimą ir bilietų pardavimą reglamentuoja I priedo II ir III antraštinių dalių nuostatos“.

41 Reglamento Nr. 1371/2007 I priede, be kita ko, yra pakartota COTIF A priedo II antraštinė dalis dėl vežimo sutarties sudarymo ir vykdymo. Šio priedo 6 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad „[p]agal vežimo sutartį vežėjas įsipareigoja nuvežti keleivį ir, prireikus, bagažą bei transporto priemones į paskirties vietą bei pristatyti bagažą ir transporto priemones į paskirties vietą“, o šio 6 straipsnio 2 dalyje patikslinama, kad vežimo sutartis turi būti patvirtinta vienu ar daugiau keleiviui išduotų bilietų ir kad, nepažeidžiant šio priedo 9 straipsnio, tai, kad bilieto nėra, jis neatitinka reikalavimų arba buvo pamestas, neturi įtakos sutarties buvimui ar galiojimui; sutartis ir toliau taikoma atsižvelgiant į COTIF nustatytas Vienodąsias taisykles. To paties priedo 6 straipsnio 3 dalyje nurodyta, jog bilietas yra *prima facie* įrodymas, kad vežimo sutartis buvo sudaryta, ir sutarties turinio *prima facie* įrodymas.

42 Be to, COTIF A priedo 7 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad bendrosiose vežimo sąlygose, be kita ko, nustatoma bilietų forma ir turinys, o jo 2 dalies c punkte – kad biliete turi būti įrašyta bet kokia kita informacija, patvirtinanti vežimo sutarties sudarymo faktą ir jos turinį, taip pat leidžianti keleiviui pasinaudoti iš šios sutarties išplaukiančiomis teisėmis.

43 Šiuo klausimu reikia pabrėžti, jog iš Reglamento Nr. 1371/2007 9 straipsnio 2 ir 3 dalių matyti, kad nepažeisdamos to straipsnio 4 dalies geležinkelio įmonės bilietus keleiviams turi platinti naudodamosi bent vienu iš trijų tose nuostatose išvardytų pardavimo punktų, įskaitant platinimą traukinyje, arba bent vienu iš dviejų, kai kalbama apie paslaugas, suteikiamas pagal viešųjų paslaugų sutartis.

44 Antra, reikia pažymėti, kad iš COTIF A priedo, pateikto šio reglamento I priede, 8 straipsnio 1 dalies matyti, kad vežimo mokestis mokamas iš anksto tik jei keleivis ir vežėjas nėra susitarę kitaip.

45 Be to, šio A priedo 9 straipsnio, kurio nepažeidžiant taikomas jo 6 straipsnis, 1 dalies pirmame sakinyje numatyta, kad keleivis nuo kelionės pradžios turi turėti galiojantį bilietą ir jį pateikti bilietų tikrinimo metu. Vis dėlto šiame 9 straipsnyje taip pat nustatyta, kad bendrosiose vežimo sąlygose galima numatyti, jog keleivis, kuris nepateikė galiojančio bilieto, turi sumokėti ne tik vežimo kainą, bet ir priemoką, ir kad keleiviui, kuris atsisako nedelsiant mokėti vežimo kainą arba priemoką, gali būti uždrausta tęsti kelionę.

46 Reglamento Nr. 1371/2007 3 straipsnio 16 punkte nurodyta, kad šiame reglamente sąvoka „bendrosios vežimo sąlygos“ apibrėžiama kaip „vežėjo sąlygos, kurias sudaro bendrosios sąlygos ar kiekvienoje valstybėje narėje teisėtai galiojantys tarifai ir kurios, sudarius vežimo sutartį, tampa jos sudėtine dalimi“, o šio reglamento 3 straipsnio 2 punkte „vežėjas“ apibrėžiamas kaip „sutartinė geležinkelio įmonė, su kuria keleivis sudarė vežimo sutartį, arba kelios paeiliui vežančios geležinkelio įmonės, kurios atsako šios sutarties pagrindu“.

47 Kadangi keleiviui, neturinčiam galiojančio bilieto arba atsisakančiam už jį sumokėti nedelsiant, pagal COTIF A priedo, esančio Reglamento Nr. 1371/2007 I priede, 9 straipsnį gali būti taikomos bendrosios vežimo sąlygos, o pagal šio reglamento 3 straipsnio 16 punktą, siejamą su jo 3 straipsnio 2 punktu, šiame reglamente jos laikomos neatskiriama geležinkelio įmonės ir keleivio sudarytos vežimo sutarties dalimi, darytina išvada, kad įmonė, kuri leidžia laisvai patekti į savo traukinius, ir keleivis, kuris įlipa į tokį traukinį, siekdamas keliauti, turi būti laikomi „vežimo sutarties“, kaip ji suprantama pagal tą patį reglamentą, šalimis nuo momento, kai keleivis yra traukinyje. Priešingu atveju tam keleiviui, remiantis Reglamentu Nr. 1371/2007, bendrosios vežimo sąlygos negali būti taikomos.

48 Taigi iš šių aplinkybių aiškiai matyti, kad važiavimo dokumentas, šiame A priede apibūdintas kaip „bilietas“, yra tik vežimo sutarties, kaip ji suprantama pagal Reglamentą Nr. 1371/2007, patvirtinimo priemonė.

49 Vadinasi, Reglamento Nr. 1371/2007 3 straipsnio 8 punkto formuluotė ir šios nuostatos kontekstas leidžia manyti, kad sąvoka „vežimo sutartis“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, šiame reglamente turi būti laikoma nesusijusia su tuo, ar keleivis turi bilietą, ir suprantama kaip apimanti situaciją, kai keleivis, siekdamas keliauti, įlipa į laisvai prieinamą traukinį neįsigijęs bilieto.

50 Šią išvadą patvirtina Reglamentu Nr. 1371/2007 siekiami tikslai. Viena vertus, pagal reglamento 1 straipsnio a punktą šiuo reglamentu, be kita ko, siekiama nustatyti vežimo sutarčių sudarymo taisykles. Kita vertus, minėto reglamento 1 konstatuojamojoje dalyje, be kita ko, pažymima, kad, atsižvelgiant į bendrą transporto politiką, svarbu užtikrinti geležinkelių keleivių teises. Be to, iš to paties reglamento 2 konstatuojamosios dalies matyti, kad turi būti pasiektas aukštas vartotojų apsaugos lygis transporto srityje, o remiantis jo 3 konstatuojamąja dalimi – turi būti užtikrintos geležinkelių keleivio teisės, nes jis yra silpnesnė vežimo sutarties dalis.

51 Šie tikslai nebūtų pasiekti, jei būtų manoma, kad sąvoka „vežimo sutartis“, kaip ji suprantama pagal Reglamentą Nr. 1371/2007, turi būti aiškinama kaip neapimanti situacijos, kai siekdamas keliauti keleivis įlipa į laisvai prieinamą traukinį neįsigijęs bilieto. Jei būtų galima manyti, kad toks keleivis vien dėl to, kad įlipdamas į traukinį neturi bilieto, gali būti nelaikomas sutartinių santykių su geležinkelio įmone, kuri leido laisvai patekti į jos traukinius, šalimi, šis keleivis dėl nuo jo nepriklausančių aplinkybių galėtų netekti teisių, kurios pagal šį reglamentą siejamos su vežimo sutarties sudarymu, todėl būtų pažeistas minėtu reglamentu siekiamas ir 1–3 konstatuojamosiose dalyse minėtas tikslas apsaugoti geležinkelių keleivius.

52 Reglamente Nr. 1371/2007 nesant nuostatų šiuo klausimu, toks aiškinimas nedaro neigiamos įtakos šios sutarties galiojimui ar padariniams, kurių gali kilti dėl to, kad viena iš šalių neįvykdo sutartinių įsipareigojimų; kadangi šiame reglamente nėra atitinkamos nuostatos, juos reglamentuoja nacionalinė teisė.

53 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 1371/2007 3 straipsnio 8 punktas turi būti aiškinamas taip, kad sąvoka „vežimo sutartis“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, apima situaciją, kai siekdamas keliauti keleivis įlipa į laisvai prieinamą traukinį neįsigijęs bilieto.

Dėl antrojo klausimo

54 Atsižvelgiant į atsakymą, pateiktą į pirmąjį klausimą, į antrąjį klausimą atsakyti nereikia.

Dėl trečiojo ir penktojo klausimų

55 Trečiuoju ir penktuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją nacionaliniam teismui, kuris konstatuoja, jog pardavėjo ar tiekėjo su vartotoju sudarytoje sutartyje numatyta netesybų sąlyga yra nesąžininga, draudžiama sumažinti vartotojui pagal šią sąlygą numatytas netesybas arba pakeisti tą sąlygą dispozityvia nacionalinės teisės nuostata. Šiomis aplinkybėmis teismas taip pat siekia išsiaiškinti, ar Direktyva 93/13 turi būti aiškinama taip, kad pagal ją tokiomis aplinkybėmis, kokios nagrinėjamos pagrindinėse bylose, nacionaliniam teismui draudžiama, be kita ko, taikyti savo nacionalinės teisės nuostatas dėl deliktinės atsakomybės.

56 Šiuo klausimu pirmiausia reikia pažymėti, kad nagrinėjamu atveju, kaip matyti iš prašymuose priimti prejudicinį sprendimą pateiktos informacijos, netesybų sąlyga, kurią prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prireikus galėtų pripažinti nesąžininga, yra dalis BNGB bendrųjų vežimo sąlygų, kurios, kaip paaiškina teismas, „dėl savo norminio pobūdžio yra visuotinai privalomos“ ir „oficialiai skelbiamos valstybiniame leidinyje“.

57 Atsižvelgiant į šiuos paaiškinimus reikia priminti, kad pagal Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalį sutarčių sąlygoms, atspindinčioms įstatymų ar kitų teisės aktų privalomąsias nuostatas, direktyvos nuostatos netaikomos.

58 Pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją ir, kaip matyti iš Direktyvos 93/13 tryliktos konstatuojamosios dalies, šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje nustatyta išimtis apima nacionalinės teisės nuostatas, kurios taikomos susitariančiosioms šalims, nepaisant jų pasirinkimo, nuostatas, kurios taikomos įprastai, t. y. jeigu nebuvo susitarta kitaip, taip pat tas nuostatas, atspindinčias sutarties sąlygas (šiuo klausimu žr. 2013 m. kovo 21 d. Sprendimo *RWE Vertrieb*, C-92/11, EU:C:2013:180, 26 punktą; 2014 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Barclays Bank*, C-280/13, EU:C:2014:279, 30, 31 ir 42 punktus ir 2017 m. gruodžio 7 d. Nutarties *Woonhaven Antwerpen*, C-446/17, nepaskelbta Rink., EU:C:2017:954, 25 punktą).

59 Ši išimtis grindžiama tuo, jog iš esmės teisėta daryti prielaidą, kad nacionalinės teisės aktų leidėjas nustatė tam tikrų sutarčių šalių visų teisių ir pareigų pusiausvyrą, kurią Sąjungos teisės aktų leidėjas aiškiai siekė apsaugoti (šiuo klausimu žr. 2014 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Barclays Bank*, C-280/13, EU:C:2014:279, 41 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją; taip pat 2017 m. gruodžio 7 d. Nutarties *Woonhaven Antwerpen*, C-446/17, nepaskelbta Rink., EU:C:2017:954, 26 punktą).

60 Taigi, remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija, pagal tokią Direktyvos 93/13 taikymo srities išimtį turi būti tenkinamos dvi sąlygos. Pirma, sutarties sąlyga turi atspindėti įstatymo ar kito teisės akto nuostatą ir, antra, ši nuostata turi būti privaloma (2014 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Kušionová*, C-34/13, EU:C:2014:2189, 78 punktas ir 2017 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Andriciuc ir kt.*, C-186/16, EU:C:2017:703, 28 punktas).

61 Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos iš esmės matyti, kad minėta išimtis apima įstatymų ar kitų teisės aktų privalomąsias nuostatas, išskyrus nuostatas, kurios susijusios su nacionalinio teismo įgaliojimų vertinti sutarties sąlygos nesąžiningumą apimtimi (šiuo klausimu žr. 2014 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Barclays Bank*, C-280/13, EU:C:2014:279, 39 ir 40 punktus ir nurodytą jurisprudenciją; taip pat 2018 m. rugpjūčio 7 d. Sprendimo *Banco Santander ir Escobedo Cortés*, C-96/16 ir C-94/17, EU:C:2018:643, 44 punktą).

62 Nacionalinis teismas kiekvienu konkrečiu atveju turi tikrinti, ar įvykdytos šios sąlygos (šiuo klausimu žr. 2013 m. gegužės 30 d. Sprendimo *Asbeek Brusse ir de Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, 33 punktą ir 2017 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Andriciuc ir kt.*, C-186/16, EU:C:2017:703, 29 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

63 Atlikdamas tokį tikrinimą teismas turi turėti omenyje tai, kad atsižvelgiant į tos direktyvos tikslą – būtent apsaugoti vartotojus nuo nesąžiningų sąlygų pardavėjų ar tiekėjų su jais sudaromose sutartyse – Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta išimtis turi būti aiškinama siaurai (šiuo klausimu žr. 2014 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Kušionová*, C-34/13, EU:C:2014:2189, 77 punktą; taip pat 2018 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo OTP *Bank ir OTP Faktoring*, C-51/17, EU:C:2018:750, 54 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

64 Tai patikslinęs Teisingumo Teismas trečiąjį ir penktąjį klausimus turi nagrinėti remdamasis prielaida (jos teisingumą turės patikrinti prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), kad sąlyga, kurią šis teismas nori pripažinti nesąžininga, nepatenka į Direktyvos 93/13 taikymo sritį pagal jos 1 straipsnio 2 dalį.

65 Pagal Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalį valstybės narės nustato, kad nesąžiningos sąlygos, naudojamos sutartyje, kurią pardavėjas ar tiekėjas sudaro su vartotoju taip, kaip numatyta jų nacionalinės teisės aktuose, nebūtų privalomos vartotojui ir kad sutartis ir toliau būtų šalims privaloma tomis sąlygomis, jeigu ji gali išlikti be nesąžiningų sąlygų.

66 Teisingumo Teismas šią nuostatą aiškino taip, kad nacionalinis teismas turi nustatyti visas pasekmes, kurios pagal nacionalinę teisę kyla iš konstatavimo, kad nagrinėjama sąlyga yra nesąžininga, kad įsitikintų, jog ji vartotojui nėra privaloma. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymėjo, kad kai nacionalinis teismas mano, jog sutarties sąlyga yra nesąžininga, jis privalo jos netaikyti, kad ji nesukeltų privalomų pasekmių vartotojui, nebent vartotojas tam prieštarauja (šiuo klausimu žr. 2013 m. gegužės 30 d. Sprendimo *Asbeek Brusse ir de Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, 49 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją; taip pat 2019 m. kovo 26 d. Sprendimo *Abanca Corporación Bancaria ir Bankia*, C-70/17 ir C-179/17, EU:C:2019:250, 52 punktą).

67 Teisingumo Teismas taip pat yra nusprendęs, kad jei pardavėjo ar tiekėjo su vartotoju sudarytoje sutartyje esančią nesąžiningą sąlygą nacionalinis teismas pripažįsta negaliojančia, Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad ji draudžia teisės normą, pagal kurią nacionalinis teismas gali papildyti tokią sutartį, pakeisdamas šios sąlygos turinį (2014 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Kásler ir Káslerné Rábai*, C-26/13, EU:C:2014:282, 77 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija; taip pat 2019 m. kovo 26 d. Sprendimo *Abanca Corporación Bancaria ir Bankia*, C-70/17 ir C-179/17, EU:C:2019:250, 53 punktas). Konkrečiai kalbant, Teisingumo Teismas nusprendė, kad šios nuostatos negalima aiškinti kaip leidžiančios nacionaliniam teismui, konstatavusiam nesąžiningą pardavėjo ar tiekėjo ir vartotojo sudarytos sutarties netesybų sąlygą, sumažinti vartotojui numatytas netesybas, užuot jam visiškai netaikius atitinkamos sąlygos (2013 m. gegužės 30 d. Sprendimo *Asbeek Brusse ir de Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, 59 punktas ir 2015 m. sausio 21 d. Sprendimo *Unicaja Banco ir Caixabank*, C-482/13, C-484/13, C-485/13 ir C-487/13, EU:C:2015:21, 29 punktas).

68 Taigi iš esmės sutartis turi išlikti nepakeista, išskyrus pakeitimą, kuris atsiranda dėl nesąžiningų sąlygų panaikinimo, kiek pagal vidaus teisės normas toks sutarties tęstinumas yra teisiškai įmanomas (2013 m. gegužės 30 d. Sprendimo *Asbeek Brusse ir de Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, 57 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija; taip pat 2015 m. sausio 21 d. Sprendimo *Unicaja Banco ir Caixabank*, C-482/13, C-484/13, C-485/13 ir C-487/13, EU:C:2015:21, 28 punktas).

69 Jei nacionaliniam teismui būtų leidžiama keisti tokios sutarties nesąžiningų sąlygų turinį, tokia galimybė galėtų kliudyti siekti Direktyvos 93/13 7 straipsnyje nurodyto ilgalaikio tikslo. Ši galimybė panaikintų atgrasomąjį poveikį pardavėjams ar tiekėjams, kuris pasireiškia tuo, kad tokios nesąžiningos sąlygos

tiesiog netaikomos vartotojui, nes jie vis tiek būtų linkę naudoti šias sąlygas, žinodami, kad net jas pripažinus negaliojančiomis sutartis tiek, kiek būtina, galėtų būti pakeista nacionalinio teismo, ir taip būtų užtikrinti šių pardavėjų ar tiekėjų interesai (2013 m. gegužės 30 d. Sprendimo *Asbeek Brusse ir de Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, 58 punktas ir 2019 m. kovo 26 d. Sprendimo *Abanca Corporación Bancaria ir Bankia*, C-70/17 ir C-179/17, EU:C:2019:250, 54 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

70 Be to, Teisingumo Teismas pripažino šio principo išimtį, kai nusprendė, kad pagal Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalį nacionaliniam teismui nedraudžiama taikant sutarčių teisės principus panaikinti nesąžiningą sąlygą ir pakeisti ją dispozityvia nacionalinės teisės nuostata, su sąlyga, kad šis pakeitimas atitinka Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalies tikslą ir leidžia atkurti realią sutarties šalių teisių ir pareigų pusiausvyrą, galinčią atkurti jų lygybę. Vis dėlto Teisingumo Teismas nusprendė, kad ši galimybė taikoma tik tais atvejais, kai dėl nesąžiningos sąlygos pripažinimo negaliojančia teismas būtų priverstas panaikinti visą sutartį ir dėl to vartotojui galėtų atsirasti tokių neigiamų pasekmių, dėl kurių jis nukentėtų (šiuo klausimu žr. 2015 m. sausio 21 d. Sprendimo *Unicaja Banco ir Caixabank*, C-482/13, C-484/13, C-485/13 ir C-487/13, EU:C:2015:21, 33 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją; taip pat 2019 m. kovo 26 d. Sprendimo *Abanca Corporación Bancaria ir Bankia*, C-70/17 ir C-179/17, EU:C:2019:250, 56 ir 57 punktus).

71 Vis dėlto nepanašu, kad pagrindinėse bylose (su sąlyga, kad tai patikrins prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas) dėl galimo nagrinėjamos netesybų sąlygos negaliojimo būtų panaikintos visos sutartys, o vartotojams kiltų labai neigiamų pasekmių.

72 Dėl klausimo, ar tokiomis aplinkybėmis, kokios nagrinėjamos pagrindinėse bylose, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas gali, be kita ko, taikyti nacionalinės teisės normas dėl deliktinės atsakomybės, pakanka pažymėti, kad pagal Direktyvos 93/13 1 straipsnio 1 dalį šia direktyva siekiama suderinti valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus, susijusius su nesąžiningomis sąlygomis pardavėjo ar tiekėjo su vartotoju sudaromose sutartyse, ir kad joje nėra jokios nuostatos dėl deliktinės atsakomybės.

73 Taigi klausimas, ar tokios aplinkybės, kokios nagrinėjamos pagrindinėse bylose, gali patekti į deliktinės atsakomybės teisės taikymo sritį, patenka ne į Direktyvos 93/13, o į nacionalinės teisės taikymo sritį. Vadinasi, nagrinėjant šiuos prašymus priimti prejudicinį sprendimą šio klausimo nagrinėti nereikia.

74 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į trečiąjį ir penktąjį klausimus reikia atsakyti, kad Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, jog pagal ją draudžiama, pirma, kad nacionalinis teismas, konstatavęs, jog pardavėjo ar tiekėjo su vartotoju sudarytoje sutartyje numatyta netesybų sąlyga yra nesąžininga, sumažintų vartotojui pagal tą sąlygą numatytas netesybas, ir, antra, kad taikydamas savo sutarčių teisės principus jis pakeistų tą sąlygą dispozityvia nacionalinės teisės nuostata, išskyrus atvejus, kai panaikinus nesąžiningą sąlygą sutartis negali išlikti ir kai dėl visos sutarties panaikinimo vartotojui kyla labai neigiamų pasekmių.

Dėl ketvirtojo klausimo

75 Atsižvelgiant į atsakymą, pateiktą į trečiąjį ir penktąjį klausimus, į ketvirtąjį klausimą atsakyti nereikia.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

76 Kadangi šis procesas pagrindinių bylių šalims yra vienas iš etapų prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamose bylose, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

1. **2007 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1371/2007 dėl geležinkelių keleivių teisių ir pareigų 3 straipsnio 8 punktas turi būti aiškinamas taip, kad sąvoka „vežimo sutartis“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, apima situaciją, kai siekdamas keliauti keleivis įlipa į laisvai prieinamą traukinį neįsigijęs bilieto.**

2. **1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, jog pagal ją draudžiama, pirma, kad nacionalinis teismas, konstatavęs, jog pardavėjo ar tiekėjo su vartotoju sudarytoje sutartyje numatyta netesybų sąlyga yra nesąžininga, sumažintų vartotojui pagal tą sąlygą numatytas netesybas, ir, antra, kad taikydamas savo sutarčių teisės principus jis pakeistų tą sąlygą dispozityvia nacionalinės teisės nuostata, išskyrus atvejus, kai panaikinus nesąžiningą sąlygą sutartis negali išlikti ir kai dėl visos sutarties panaikinimo vartotojui kyla labai neigiamų pasekmių.**

Parašai.